

VENDIM
Nr.37, datë 24.12.2010

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Xhezair Zaganjori	Anëtar i	“	“
Vitore Tusha	Anëtare e	“	“
Sokol Sadushi	Anëtar i	“	“
Sokol Berberi	Anëtar i	“	“
Admir Thanza	Anëtar i	“	“
Bashkim Dedja	Anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	Anëtare e	“	“
Petrit Plloçi	Anëtar i	“	“

me sekretare Blerina Çinari, në datën 21.9.2010, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.18, akti që i përket:

KËRKUES: Ilmir Hajdari, përfaqësuar nga avokati Përparim Sanxhaku, me prokurë.

SUBJEKTI I INTERESUAR: Zyra e Prokurorit të Përgjithshëm, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit nr.279, datë 4.6.2008 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 31/ç, 34, 42/2, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë; nenet 290/dh dhe 387/1 të Kodit të Procedurës Penale.

GJYKATA KUSHTETUESE

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Petrit Plloçi; përfaqësuesin e kërkuarit që kërkoj pranimin e kërkesës dhe pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër, me vendimin nr.125, datë 4.5.2005, ka vendosur të deklarojë fajtor të pandehurin Ilmir Hajdari (kërkuesin) për kryerjen e veprave penale të vrasjes së kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 76 e 25 i Kodit Penal, dhe të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal. Në bashkim të dënimeve, bazuar në nenin 55 të Kodit Penal, kjo gjykatë e ka dënuar kërkuesin me 16 vjet burgim.

Gjykata e Apelit Shkodër, me vendimin nr.44, datë 20.2.2006, ka vendosur të lërë në fuqi vendimin e Gjykatës së Shkallës së Parë në pjesën që ka deklaruar fajtor kërkuesin për kryerjen e veprës penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal, dhe ndryshimin e vendimit në pjesën tjetër, duke deklaruar fajtor kërkuesin për kryerjen e veprës penale të vrasjes së kryer në kapërcim të kufijve të mbrojtjes së nevojshme, parashikuar nga neni 83 i Kodit Penal. Përfundimisht kjo gjykatë, në bashkim të dënimeve, e ka dënuar kërkuesin me 9 vjet burgim.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit kanë ushtruar rekurs prokurori pranë kësaj Gjykate dhe njëri prej të gjykuarve të tjerë, shtetasi XH.SH.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.279, datë 4.6.2008, ka vendosur prishjen e vendimit nr.44, datë 20.2.2006 të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe lënien në fuqi të vendimit nr.125, datë 4.5.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër.

Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit

Penal të Gjykatës së Lartë, me pretendimin se ai është rezultat i një procesi të parregullt ligjor, duke parashtruar në mënyrë të përmblëdhur këto shkaqe:

- Gjykata e Lartë ka cenuar të drejtën e mbrojtjes me avokat, pasi gjykimi është bërë në mungesë të të pandehurit (kërkuesit) dhe mbrojtësit të tij. Shqyrtimi i çështjes në Gjykatën e Lartë është bërë mbi bazën e rekursit të ushtruar nga prokurori dhe një prej të dënuarve të tjerë (XH.SH) dhe, në përfundim të gjykimit, kjo gjykatë ka rënduar pozitën e kërkuesit. Gjykata e Lartë nuk ka zbatuar rregullat e barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit, pasi rekursi nuk i është njoftuar as kërkuesit dhe as mbrojtësit të tij. Dëftesa e komunikimit të rekursit i është njoftuar babait të kërkuesit, i cili në atë kohë nuk kishte dijeni për vendndodhjen e të birit. Në këto kushte, Gjykata e Lartë duhej të deklaronte ikjen e të gjykuarit dhe t'i caktonte atij mbrojtës kryesisht.

- Me hyrjen në fuqi të ligjit nr.9678, datë 13.1.2007 “Për dhënie amnistie”, dënimi i mbetur për kërkuesin është amnistuar dhe nga institucioni i ekzekutimit të dënimeve është nxjerrë dhe ekzekutuar urdhri i lirimit për të. Vendimi i Gjykatës së Lartë është marrë në kundërshtim me nenet 290/dh dhe 387/1 të Kodit të Procedurës Penale, pasi dënimi për kërkuesin ishte shuar dhe ishte urdhëruar lirim i tij me amnisti.

- Gjykata e Lartë ka vepruar në kundërshtim edhe me nenin 34 të Kushtetutës (mosgjykimi më shumë se një herë për të njëjtën vepër), pasi në rastin konkret shqyrtimi i çështjes pas shuarjes së dënimit me amnisti është një gjykim që i bëhet sërish çështjes.

II

Gjykata Kushtetuese (Gjykata) i vlerëson pretendimet e kërkuesit në kuadër të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, dhe konkretisht në këndvështrimin e respektimit të standardit të mbrojtjes me avokat në gjykimin në Gjykatën e Lartë.

1. Lidhur me pretendimin për cenimin e së drejtës së mbrojtjes me avokat

Gjykata Kushtetuese, në jurisprudencën e saj, ka theksuar se veçanërisht në procesin penal, barazia e armëve, kontradiktoriteti dhe, lidhur ngushtë me këto, realizimi i mbrojtjes së të pandehurit, garantuar shprehimisht në nenin 31 të Kushtetutës dhe në nenin 6 të KEDNJ-së, përbëjnë në vetvete elementet më thelbësore të procesit të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.28, datë 2.10.2009; nr.13, datë 21.7.2008; nr.16, datë 8.6.2006).

Që e drejta e mbrojtjes të jetë reale, efektive dhe jo vetëm teorike, ushtrimi i saj nuk duhet të pengohet, por përkundrazi, gjykata duhet të marrë të gjitha masat ligjore që në funksion të procesit të drejtë, jo vetëm të sigurojë praninë e mbrojtësit në gjykim, por dhe t'i japë atij mundësinë të bëjë mbrojtje reale, duke respektuar barazinë e armëve (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.30, datë 26.11.2009; nr.33, datë 24.11.2003; nr.5, datë 17.2.2003).

Parimi i kontradiktoritetit dhe i barazisë së armëve në gjykimin penal kërkon që argumentet e mbrojtjes të paraqiten dhe të dëgjohen njëllë si ato të prokurorit. Ky parim presupozon që secilës palë duhet t'i ofrohen mundësi të arsyeshme për të paraqitur pretendimet për çështjen, në kushte të tilla që të mos e vënë në disavantazh me palën tjetër (shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.5, datë 17.2.2003).

Për respektimin e këtyre parimeve, Gjykata duhet të përmbushë një sërë detyrimesh, mes të cilave, sipas rastit, rëndësi të veçantë paraqet edhe njoftimi i të pandehurit ose mbrojtësit të tij ligjor për akuzën, ankimin, rekursin, ditën dhe vendin e gjykimit të çështjes etj., me synimin që të realizohet një debat real ndërmjet akuzës dhe mbrojtjes, çka ndikon në mënyrë të drejtpërdrejtë në zbulimin e së vërtetës dhe në dhënien e drejtësisë nga gjykata (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.10, datë 2.4.2009; nr.13, datë 21.7.2008; nr.5, datë 4.3.2008; nr.16, datë 8.6.2006).

Gjykata ka theksuar se garancitë kushtetuese për një proces të rregullt ligjor duhet të respektohen edhe në gjykimin në Gjykatën e Lartë. Mënyra me të cilën zbatohen këto garanci në gjykimin në këtë Gjykatë varet nga karakteristikat e veçanta të procesit në këtë instancë, në mbajtjen parasysht të tërësisë së procesit dhe në rolin e Gjykatës së Lartë në këtë proces (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.19, datë 12.6.2003*). Gjykata është shprehur se përgjithësisht seancat gjyqësore nuk mund të zhvillohen pa praninë e avokatit dhe se pjesëmarrja e të pandehurit në gjykim në Gjykatën e Lartë, duke pasur parasysht se debati zhvillohet për çështje të ligjit, nuk është e domosdoshme, me përjashtim të rasteve kur cilësitë personale të të pandehurit kanë rëndësi vendimtare për dhënien e drejtësisë. Në rast se as avokati, dhe as i pandehuri nuk paraqiten në seancë, është e palejueshme që ajo të vazhdojë. Prezumimi se i pandehuri nuk ka marrë pjesë në gjykim me vetëdije, mund të justifikohet vetëm nëse atij i është bërë njoftimi personalisht dhe mund të vërtetohet që ai e ka marrë vetë atë. Interesat e drejtësisë kërkojnë detyrimisht realizimin e mbrojtjes, qoftë edhe me avokat të caktuar kryesisht, të të pandehurit që gjykohet nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë mbi bazën e rekursit të paraqitur nga prokurori, në të cilin, ndër të tjera, kërkohej një rëndim i pozitës së tij në krahasim me vendimin e dhënë për këtë çështje nga Gjykata e Apelit (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.30, datë 26.11.2009; nr.13, datë 21.7.2008*).

Nga materialet e dosjes gjyqësore rezulton se kanë ushtruar rekurs kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Shkodër, prokurori pranë kësaj Gjykate dhe i gjykuari XH.SH. Dëftesa e komunikimit të rekursit për kërkuesin Ilmir Hajdari, datë 22.5.2006, rezulton të jetë nënshkruar nga i ati i tij, shtetasi R.H.

Kërkuesi ka paraqitur përpara Gjykatës Kushtetuese urdhër-lirimin nr.60 Prot., datë 30.1.2007, të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve, nga ku rezulton se bazuar në nenet 1/1 dhe 3/“i” të ligjit nr.9678, datë 13.01.2007 “Për dhënie amnistie”, shtetasi Ilmir Hajdari është liruar nga Institucioni i Ekzekutimit të Dënimeve Penale Burrel më datë 2.2.2007.

Në Gjykatën e Lartë çështja penale në ngarkim të këtyre të gjykuarve ishte njoftuar të zhvillohej në datën 12.3.2008, por në këtë datë gjykimi nuk është zhvilluar, pasi nuk janë paraqitur mbrojtësit e të gjykuarve. Për këto arsye, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur të shtyjë gjykimin e çështjes me shpallje dhe kancelaria e Gjykatës së Lartë i ka dërguar shkresë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër për t’u komunikuar rekursin personalisht të pandehurve në burgun ku vuajnë dënimin, duke kërkuar që më pas t’i dërgohen kësaj Gjykate dëftesat e komunikimit. Me shkresën nr.101/66/140 regj., datë 8.5.2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër i kthen përgjigje Gjykatës së Lartë, duke i parashtruar shkaqet e mosnënshkrimit të dëftesës së komunikimit nga i pandehuri Ilmir Hajdari. Kështu, dëftesë-komunikimi i datës 17.4.2008, për komunikimin e rekursit, rezulton i panënshkruar nga ky i pandehur dhe në të ndodhet shënimi i të atit “*nuk firmos, djali ndodhet jashtë*”.

Në seancën e datës 14.5.2008 në Gjykatën e Lartë është kërkuar shtyrja e gjykimit për shkak të pamundësisë të paraqitjes së njërit prej mbrojtësve. Në këtë seancë nuk rezulton të jetë paraqitur mbrojtësi i kërkuesit. Në seancën e datës 28.5.2008, në të cilën janë shqyrtuar rekursat e paraqitura nga palët (prokurori dhe i pandehuri Xh.Sh), nuk është paraqitur as kërkuesi, dhe as mbrojtësi i tij dhe Gjykata e Lartë ka zhvilluar gjykimin në mungesë të tyre.

Në përfundim të gjykimit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, Kolegji Penal i kësaj Gjykate, me vendimin e tij, ka ndryshuar *in peus* cilësimin ligjor të veprës penale, si dhe masën e dënimit të dhënë nga Gjykata e Apelit për kërkuesin, duke lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër që parashikonte një masë më të rëndë dënimi për të.

Gjykata vlerëson se, nisur nga specifika e rastit në shqyrtim, ku çështja është gjykuar edhe mbi bazën e rekursit të paraqitur nga prokurori, i cili ka ngritur kryesisht pretendime lidhur me kërkuesin, çka sillte potencialisht mundësinë e rëndimit të pozitës së këtij të fundit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk duhej të zhvillonte gjykimin pa i dhënë mundësi palës së akuzuar (kërkuesit) të realizonte mbrojtjen ligjore. Në aspektin e garantimit të procesit të rregullt ligjor, për Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë dilte e domosdoshme marrja e masave, në mënyrë që të

mos lejonte zhvillimin e seancës në mungesë të përfaqësuesit të kërkuesit, sepse ishte e vetmja mënyrë që ai, përmes figurës përfaqësuese të avokatit, të realizonte të drejtën për t'u mbrojtur.

Si pasojë, Gjykata vlerëson se, në rastin në shqyrtim, Gjykata e Lartë nuk ka zhvilluar një proces të rregullt ligjor nga pikëpamja kushtetuese.

2. Lidhur me pretendimin se Gjykata e Lartë duhet të pushonte çështjen penale

Kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, se Gjykata e Lartë, bazuar në nenet 290/“dh” dhe 387/1 të Kodit të Procedurës Penale, duhej të vendoste pushimin e çështjes, pasi dënimi për kërkuesin ishte amnistuar dhe ishte urdhëruar lirimi i tij.

Gjykata me këtë rast rithekson se kontrolli kushtetues ndaj vendimeve të gjykatave të zakonshme është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Interpretimi dhe zbatimi i ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.22, datë 22.7.2009; nr.31, datë 1.12.2005).

Përsa i përket këtij pretendimi, Gjykata vlerëson se në thelb ai ka të bëjë me mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm (Gjykata e Lartë) dhe në këto kushte nuk mund të merret në shqyrtim nga kjo Gjykatë.

3. Lidhur me pretendimin e shkeljes së nenit 34 të Kushtetutës (ndalimi i gjykimit më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale)

Kërkuesi pretendon edhe se Gjykata e Lartë ka vepruar në kundërshtim me nenin 34 të Kushtetutës, pasi në rastin konkret shqyrtimi i çështjes pas shuarjes së dënimit me amnisti është një gjykim që i bëhet sërish çështjes.

Me këtë rast Gjykata thekson se një ankesë kushtetuese jo vetëm duhet t'i referohet një dispozite kushtetuese, por duhet edhe të argumentojë se ku qëndron shkelja e kësaj dispozite. Lidhur me këtë pretendim konstatohet se kërkuesi as në kërkesë, dhe as gjatë gjykimit, nuk arriti të argumentojë se ku qëndron shkelja e ndalimit kushtetues të gjykimit më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale. Vetëm referimi në një dispozitë kushtetuese, pa dhënë arsyet e shkeljes së saj, nuk është i mjaftueshëm për të konstatuar një shkelje.

Për pasojë, edhe ky pretendim nuk mund të merret në shqyrtim nga kjo Gjykatë.

Përsa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se në tërësinë e tij procesi gjyqësor i zhvilluar në Gjykatën e Lartë, në aspektin kushtetues, ka qenë i parregullt, pasi kërkuesit i është cenuar e drejta e mbrojtjes me avokat në këtë gjykatë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131 shkronja “f” dhe 134 pika 1 shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës, duke shfuqizuar si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë vendimin nr.279, datë 4.6.2008 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, përsa i përket të gjykuarit Ilmir Hajdari.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Vladimir Kristo (kryetar), Vitore Tusha, Xhezair Zaganjori, Admir Thanza, Sokol Berberi, Sokol Sadushi, Petrit Plloçi, Altina Xhoxhaj, Bashkim Dedja